

REPERTORIU ȘI SPECTACOLE ÎN VREMEA DIRECTORATULUI LUI VICTOR ION POPA LA „NAȚIONALUL” CERNĂUȚEAN (1)

În activitatea de la Teatrul Național din Cernăuți, Victor Ion Popa a avut șansa de a fi în același timp director de teatru (1927 - 1929) și director de scenă (1926 - 1929). Cele două ipostaze ale existenței sale culturale, în aparență opuse, funcționau în el cu multă distincție, menajându-se și completându-se reciproc. Dispăruse acea dihonie potrivit căreia directorul de teatru și directorul de scenă se făceau legați printr-o contrarietate măgulitoare sau își mascau respingerea prin flatarea reciprocă a orgoliilor. Directorul de scenă înceta de a mai fi un supus directorului de teatru, conlucrând în plan creator la nașterea spectacolului și la întemeierea repertoriului; directorul de teatru se plia renunțând să mai suspecteze directorul de scenă de rea credință sau de compromitere și deturnare a propriului program.

Victor Ion Popa, fiind simultan directorul de scenă și directorul de teatru, devenea conducătorul artistic al teatrului. Programul, stabilit riguros, îl urma neabătut atât pe linia întemeierii unui repertoriu teatral specific, știind că se afla într-un spațiu cultural multiethnic (români, germani, evrei, ruși, polonezi, cehi, ruteni etc.), cât și pe direcția transpunerii scenice, preocupată de găsirea unor forme de reprezentare, adăunând liniei și expresii inovatoare pentru arta jocului. Prin montările de la „Naționalul” cernăuțean, atât de felurite sugestiv și tematic, reflectând puternice stări sufletești, mentalități și comportamente în tonuri de simbol, V. I. Popa contribuise la crearea unei ideologii scenice. Deoarece în el conlucrau autorul dramatic, pictorul și regizorul, convenționalismul teatral, ce acapara privirea și mintea spectatorului, se cerea modificat într-un anumit mod, adică adus la zi. Cum fiecare obiect de pe scenă trebuia să înfățișeze ceva, să fie un „porte parole” pentru esență, V. I. Popa „focaliza” pe anumite detalii din spațiul de joc, în sensul că, luminându-le din unghiuri diferite, le amplifică, atribuindu-le noi expresii: „Concentrezi 20 de ani în trei ceasuri – spunea unui congener. Dezgghioci omul și-l faci să arate așa cum niciodată nu s-a arătat. Uită-te la garoafa de seră! E invoaltă, e mai chipeșă decât cea de câmp, dar pune în evidență toate însușirile celei de câmp. Mai ales în teatru, arta este viața potențată prin idee.”¹ V. I. Popa a fost evident atras de simbol (sau de lucrul înfășurat în simbol), configurându-i un câmp semantic prin plasticizare (s-a bucurat de colaborarea de excepție a pictorului scenograf Georg Löwendal), până ce, mișcat din increatul său, se făcea generator de lumină, adică idee dramatică. Căminul aprins din finalul spectacolului *Dragoste* de Paul Géraldy, constituit într-un simbol,

reprezenta pentru protagoniștii locul înfruntărilor fugare și al apropiierilor definitive. Pentru Victor Ion Popa, cel de al doilea an de conducător artistic al Teatrului Național din Cernăuți („i-a făcut surpriza să-l primenească în proporție de eveniment”)² începea la 1 august 1928, când a avut loc, în prezența oficialităților cernăuțene, ziaristilor și reprezentanților publicului, solemnitatea deschiderii repetițiilor pentru stagiunea 1928/1929. Preotul O. Soroceanu de la Catedrala orașului Cernăuți, oficiind slujba religioasă, a vorbit despre legătura statornicită între artă și religie.

V. I. Popa, în cuvântul său, arăta greutățile întâmpinate în stagiunea trecută și lipsa unui sprijin financiar suficient din partea oficialităților cernăuțene. Deși unele piese din stagiunea trecută au fost scoase de pe afiș, faptul nu trebuia să descurajeze artiștii și direcția, ci să sporească efortul pentru educarea publicului „spre a înțelege adevărata artă”³. Este anunțat repertoriul scenic format din piese românești, germane, englezești, franceze, nordice, rusești cehe, ungurești, poloneze, greco-latine. Din cauza unor lucrări de modernizare (teatrul, din propriile economii, va avea o scenă turnantă ce va înlesni desfășurarea alertă a unor scene), deschiderea oficială a stagiunii 1928/1929 se amână la o dată de la sfârșitul lui octombrie 1928. În corpul artistic al teatrului se produc unele schimbări. În august 1928, Ovid Brădescu se mută la Teatrul Național din Chișinău, iar Tudor Călin și Cezar Rovințescu, de la Teatrul Național din Craiova, devin angajații stabili ai scenei cernăuțene.

Întrebat de un ziarist (corespondentul de presă al *Rampei* la Cernăuți) care-i sunt „impresiile după un an de directorat”, V.I. Popa îi răspunde că numărul tot mai mare de spectatori (aparținând unor etnii diferite) la reprezentațiile de ținută ale „Naționalului” cernăuțean a contribuit „ca asperitățile dintre națiile din Cernăuți să se atenuze simțitor”⁴. În sprijinul acestei afirmații, V. I. Popa vine cu o explicație: „Ne ducem noi, românii, cu tot entuziasmul la orice spectacol străin cu garanții de bună calitate, iar străinii vin fără preget la spectacolele românești, chiar atunci când ele se învârt în preajma vreunei chestiuni naționale care ar avea mai mult interes pentru noi”⁵. Referitor la aspectul esențial al oricărui teatru, fixarea și jucarea repertoriului (amintindu-și că-n stagiunea precedentă spectacolul în aer liber a fost abandonat din cauza frigului îngrozitor), V.I. Popa răspunde întristat, dar și optimist, evident preocupat de a continua efortul în ciuda oricăror vicisitudini: „În această mică Siberie a țării, tindem să fim măcar în privința repertoriului alături de

cele mai bune teatre românești (...) Firește că atunci când a fost vorba să-mi fixez acest al doilea repertoriu, nu puteam să nu țin seama de compoziția națională a publicului cernăuțean. Între ruși, germani, români, evrei și poloni, trebuia să fac un repertoriu care prin el însuși să fie o carte de vizită, o recomandare și o atenție. Pe de altă parte, apropierea Vienei îmi impune și ea prin repertoriul și mentalitatea care prezidă acolo în ceea ce privește jocul și montarea. În trei cuvinte: *mă adaptez locului*⁶ Stagiunea cernăuțeană de spectacole (aparținând unor trupe străine de turneu), din prima jumătate a lunii octombrie 1928, înscrie în program un eveniment: Lia Rosen de la Hofburgtheater din Viena (denumită de Max Reinhardt „*rară minune de artă umană*”) oferă publicului din Cernăuți (2 și 4 octombrie 1928) două seri de interpretare și rostire scenică (joc și declamație).

Deschiderea oficială a stagiunii 1928/1929 la Teatrul Național din Cernăuți se produce duminică, 21 octombrie 1928, cu dramatizarea **Neamul Soimăreștilor** de Mihail Sorbul și Mihail Sadoveanu (după romanul cu același nume). Spectacolul se joacă la Cernăuți în premieră pe țară, direcția de scenă: V.I. Popa, scenografia: G. Löwendal, cu: Nae Bulandra, Petre Bulandra, Ilie Cernea, Gina Sandri, Ana Roșu, Cezar Rovințescu, At. Mitric, N.N. Matei, Th. Păunescu, Tudor Călin, I. Anastasiad. Cele 14 tablouri ale dramatizării au fost transpuse în scenă de V. I. Popa sub formă de baladă. Scena turnantă a înlesnit schimbarea tablourilor în câteva secunde, efectuând simultan și legături între ele. Spre a extinde atmosfera piesei, regia aduce în scenă un personaj inedit, **Cronicarul** (Nae Bulandra). Acesta lecturează fragmente din roman, sugerând, astfel, că spectacolul vizualizează întâmplări din istoria de demult a Moldovei. Configurarea scenică a conflictului dramatic a rezultat din înfruntarea boierului Stroe Orheianu (Petre Bulandra) cu Tudor Soimaru (Ilie Cernea). Prestații de interpretare măiestrită (joc și rostire) au oferit Gina Sandri, Cezar Rovințescu, At. Mitric, Th. Păunescu, Ana Roșu.

Neamul Soimăreștilor a constituit pentru Teatrul Național din Cernăuți – menționează cronicarul de la **Rampa** – un prilej pentru păstrarea tradiției de a deschide stagiunea cu o piesă istorică originală.⁷

Succesul dramatizării **Neamul Soimăreștilor** (adumbrat de o încercare de intrigă politică pregătită de oficialitățile cernăuțene, ceea ce ar fi dus la demisia lui V.I. Popa din funcția de director al „Naționalului”) este salutat de **Glasul Bucovinei** prin efectul produs de spectacol asupra publicului: „Teatrul Național din Cernăuți și-a deschis larg porțile pentru a primi, în sala frumos împodobită cu covoare românești, un public numeros și distinct, furnicat de specificile sentimente de învioreare și solemnitate în fața deschiderii unei noi stagiuni.”⁸

După începutul stagiunii, produs „sub cele mai bune auspicii de artă” (deși unele îngrijorări planau asupra conducerii „Naționalului”), au urmat alte premiere (și reluări):

Omul care a văzut moartea de Victor Eftimiu, dir. de scenă: V. I. Popa, scenografia: G. Löwendal, cu: Ilie Cernea, Ant. Călinescu, Cezar Rovințescu, J. Cazaban, Ec. Mironescu, Th. Păunescu (23 oct. 1928). Comedie de actualitate, **Omul care a văzut moartea** nu a fost propriu-zis o premieră, ci reluarea spectacolului pregătit

Maica Domnului a Patimilor

pentru stagiunea estivală 1928;

Doctorul Knock de Jules Romains (trad. Ion Minulescu), dir. de scenă: V.I. Popa, scenografia: G. Löwendal, cu: Petre Bulandra, N. N. Matei, I. Economu, Grig. Vasiliu, S. Fulda, C. Rovințescu, M. Rovințescu, Th. Păunescu, I. Anastasiad, Ec. Mironescu (30 oct. 1928). V.I. Popa (oferind o versiune total diferită față de montarea de la „Naționalul” ieșean) nu s-a îndreptat spre latura satirică a piesei, intenția sa mergând spre un comic grav, plin de substanță. Doctorul Knock este un profesionist atras de meseria sa. Personajul, pe cât rămâne obsedat de principiul său „Omul sănătos este un bolnav care habar n-are că-i bolnav”, pe atât se zbate pentru „triumful medicinei”. Petre Bulandra în Knock, construiește un model „energic, serios, autoritar” păstrându-se între „apostol” și „șarlatan”. În subsidiar, spectacolul **Doctorul Knock** alunecă spre un comic de moravuri, lovind în „bolnavul închipuit” și-n falșii profesioniști.

În ambianța culturală a stagiunii de toamnă, publicul meloman din Cernăuți audiază în sala Filarmonicii trei concerte de vioară susținute de George Enescu (29-31 oct. 1928). În program: Haendel, Schumann, Dvorak, C. Nottara, C. Franck, Saint-Saëns.

Luna noiembrie 1928 aduce o noutate în viața „Naționalului” cernăuțean. Se inaugurează spectacolul pentru muncitori, desfășurat de regulă în ziua de sâmbătă. Prima reprezentatie (3 noiembrie 1928) a avut loc la sediul cu piesa în reluare **Azilul de noapte** de M. Gorki.

În paralel cu activitatea „Naționalului”, afișul de teatru

cernăuțean al primei jumătăți a lunii noiembrie 1928 înscrie două turnee de excepție: pe 5 noiembrie 1928, Maria Filotti joacă la Cernăuți alături de N. Băltățeanu și de echipa de turneu a „Naționalului” bucureștean în comedia **Zaza** de P. Berton și Ch. Simon; între 15-18 noiembrie 1928, Teatrul de Artă din Moscova (Grupul de la Praga), format de K. S. Stanislavski, prezintă spectacolele: **Sărăcia nu-i o rușine** de A.N. Ostrovski, **Puterea întunericii** de Lev Tolstoi, **Căsătoria** de N. V. Gogol, **Azilul de noapte** de M. Gorki.

După succesivele plecări ale lui A. I. Maican, în martie 1928, și Ovid Brădescu, în august 1928, la „Naționalul” din Chișinău, direcția de scenă a „Naționalului” cernăuțean va fi asigurată de V. I. Popa (ajutat de Nello Bucevschi). Competența în materie de teatru și puterea de muncă dusă până la sacrificiu ale lui V. I. Popa (înconjurat de un colectiv artistic și tehnic devotat) vor salva teatrul de la un posibil eșec. Aproape toate premierele stagiunii 1928/1929 îi poartă semnătura. Fiind foarte aproape de „elaborările” actorului la nașterea personajului, V. I. Popa îndemna actorii să se autoanalizeze neîntrerupt în vederea obținerii unor imagini noi cu un efort redus. Studiarea ducea la conștientizare și la stilizarea personajului. În stagiunea 1928/1929, V. I. Popa a oferit multor actori partituri generoase, ajutându-i să-și pună în expresie calitățile interpretative și declamatorii. Fiecare premieră a stagiunii a fost o lecție de transpunere scenică printr-o conlucrare între atmosfera spectacolului creată de regizor și arta jocului practică de actor. Prin spectacolele de la Cernăuți, V. I. Popa și-a propus să găsească un specific românesc al transpunerii scenice. Jocul scenic trebuia fixat în raport cu amplitudinea limbii. „Muzicalitatea limbii trebuie speculată” – spunea el. Actorul va fi direcționat spre a „înțelege care e valoarea cuvântului ca intonație. Și intonația, chiar fără cuvânt, trebuie să exprime un accent muzical.”⁹ În luna noiembrie 1928 la „Naționalul” cernăuțean s-au reprezentat în premieră (și-n reluare) spectacolele: **Bava Africanul** de Bernhard Zimmer (trad. I. Nădejde), dir. de scenă: V. I. Popa, scenografia: G. Löwendal, cu: N. N. Matei, C. Rovințescu, I. Anastasiad, J. Cazaban, V. Cordea, At. Mitric, Grig. Vasiliu, I. Economu, N. Sireteanu, Getta Kernbach-Popa, M. Rovințescu, V. Cososchi (6 nov. 1928). Această comedie franceză despre adevăr și închipuire, despre puterea de impresionare s-a montat la „Naționalul” bucureștean în regia lui Soare Z. Soare, cu R. Bulfinski în rolul principal. Bava, un slujbaș umil (N. N. Matei) dintr-o localitate oarecare, atrage lumea prin amintirile sale captivante legate de Africa franceză pe care nu se știe dacă a vizitat-o în realitate. Un alt slujbaș (C. Rovințescu), ce fusese cu adevărat în Africa, vrea să-l discrediteze pe Bava. Dar lumea îl respinge pe acesta din urmă pe motiv că n-avea noimă și-l preferă pe Bava pentru darul său de a povesti fermecător. Publicul și presa de specialitate au apreciat la spectacolul cernăuțean jocul de calitate al întregului ansamblu.

Clopotul scufundat de Gerhart Hauptmann (trad. Constantin Berariu) dir. de scenă: V. I. Popa, scenografia: G. Löwendal, cu: I. Anastasiad, Lili Bulandra, Gina Sandri, Getta Kernbach-Popa, J. Cazaban, Th. Păunescu, N. N. Matei (13 noiembrie 1928). Inefabilul basmului popular

este valorificat într-un spectacol de excepție. Mășterul Heinrich nu poate așeza clopotul într-o biserică ridicată în munți din cauza unor spirite ce se opun. Ca să-și îndeplinească visul, el este ajutat de zâna pădurii, dar se izbește de nepriceperea oamenilor. Hotărârea lui Heinrich de a așeza clopotul în inima munților se arată a fi iluzorie. Pentru îndrăzneala sa, personajul va plăti cu propria viață. Heinrich exprimă „sufletul clasic al germanului, cel cu mintea plină de legendă”. Acest tip de personaj era foarte îndrăgît de Paul Wegener și „căutat” în viață ca tipologie umană (Dintr-un interviu luat de Mircea Ștefănescu lui Paul Wegener în **Vremea**, mai 1928).

Clopotul scufundat, aducând pe scenă tragedia omului de artă, face trecerea de la teatrul naturalist la un teatru cu imagini simboliste în desfășurare plasticizată. Traducerea lui Constantin Berariu s-a dovedit adecvată reprezentării scenice. Versurile dramei sunt transpuse într-o limbă curat românească, nuanțată, plină de expresii descriptive generând muzicalitate. Regia lui V. I. Popa a atras atenția prin ritmul gradat al tablourilor și prin modul special de a mijloci relațiile dintre personaje. Decorurile lui G. Löwendal au sporit sensul regiei prin sugestii simboliste. Heinrich, interpretat de I. Anastasiad, devenea nucleul scenic în jurul căruia se așeza întreg spectacolul. Actorul a construit impresionant gama suferințelor îndurate de protagonist. Remarcabile erau și interpretările feminine. Lili Bulandra, în *Rutelinda*, accentuează pe naivitatea și ingenuitatea eroinei. Gina Sandri, prin distincția jocului grav, o aduce în scenă pe Magda, soția lui Heinrich, plină de emoții și dramatism. Getta Kernbach-Popa, în *Muma pădurii*, apariție misterioasă de basm, captează prin glasul cu inflexiuni metalice. „Prin această impunătoare reprezentare, nota cronicarul de teatru, Teatrul Național s-a ridicat la nivelul celor mai bune și vrednice realizări ale sale.”¹⁰

Liliom de Francisc Molnar, dir. de scenă: V.I. Popa, scenografia: G. Löwendal, cu I. Cernea, Getta Kernbach-Popa, L. Bulandra, I. Anastasiad, Silvia Fulda (20 noiembrie 1928). Fără a fi un eveniment teatral, spectacolul a avut priză la public, fiind un succes de casă. Direcția de scenă a lui Victor Ion Popa, prin „acrobații de regie”, a creat atmosfera plină de pitoresc a suburbiei din Budapesta. Sunt puse față în față două personaje aparținând peisajului suburban: servitoarea Lulia și servitorul apaș Liliom. În comportament, amândoi se dovedesc neîndemânateci și stingheri, simțind o jenă când trebuie să-și mărturisească sentimentele. Decorurile lui G. Löwendal aduc în spectacol multă lumină și culoare. Succesul la public al spectacolului s-a datorat celor doi interpreți: Ilie Cernea, în *Liliom*, propunând un tip uman, „a redat perfect adâncimea sentimentelor frumoase și bune ce rămân în sufletul unui om pe care mândria, îndărătnicia și mizeria vieții îl arată în aparență rău și aspru.” Getta Kernbach-Popa, în *Lulia* printr-un acord între cuvânt și privire, a reprezentat „femeia umilă dar tot atât de mândră ca și *Liliom* când este vorba de manifestarea sentimentelor ei.”¹¹

În cadrul serbărilor prilejuite de comemorarea lui Lev Tolstoi, pe scena „Naționalului” se reia **Învierea** de H. Bataille, dir. de scenă: V. I. Popa, scenografia: G. Löwendal, cu: Gina Sandri și Petre Bulandra.

Luna decembrie 1928 avea să aducă activității directoriale a lui V.I. Popa și „Naționalului” cernăuțean mari izbânzi (dar și deziluzii). Săptămânal sunt pregătite să vadă luminile rampei noi premiere: o comedie și trei piese aparținând repertoriului clasic. Sunt texte de rezistență din dramaturgia universală prin care atât directorul cât și colectivul artistic doreau să intre în competiție cu teatrele din București. Iată spectacolele în ordinea programării lor:

Hocus-Pocus de Kurt Goetz, director de scenă: V.I. Popa, scenografia: G. Löwendal, cu: Silvia Fulda, Nae Bulandra, Petre Bulandra, I. Anastasiad, Tudor Călin (4 decembrie 1928). Spectacolul, o comedie plină de haz în stil pirandellian, și-a aflat reușita în abilitatea regiei de a găsi convenții scenice de mare folos actorilor.

Fedra de Racine, dir. de scenă: V.I. Popa, scenografia: G. Löwendal, cu: Gina Sandri, Getta Kernbach-Popa, Nae Bulandra, I. Anastasiad, Petre Bulandra, Mia Cotescu (11 decembrie 1928). Spectacolul este apreciat de **Glusul Bucovinei** ca un „frumos omagiu adus nobilului patrimoniu al culturii clasice.” Gina Sandri, în **Fedra**, oferind „o creație în stil mare,” dovedește „un deosebit simț sculptural (...) nuanțare plastică și accent sufletesc.” V.I. Popa a imaginat un cadru scenic „aprins, roșu ca și văpaia dragostei ce-și poartă pasiunea deznădejii și moartea.”¹²

Poveste de iarnă de William Shakespeare (trad. Dragoș Protopopescu), dir. de scenă: V.I. Popa, scenografia: G. Löwendal, cu: V. Lăzărescu, S. Fulda, G. Kernbach-Popa, Ant. Călinescu, I. Cernea, N. Bulandra, J. Cazaban, Grig. Vasiliu, Th. Păunescu (18 decembrie 1928). **Poveste de iarnă** este primul text shakespeareian jucat în românește la Cernăuți (deschizând interes pentru dramaturgia „Marelui Will”). V.I. Popa și-a propus prin montarea spectacolului **Poveste de iarnă** la Cernăuți să aducă un omagiu lui W. Shakespeare, iar sumele obținute din vânzarea biletelor să fie donate pentru restaurarea teatrului din Stratford-on-Avon. Inițiativa sa era prima contribuție prin care se-nscria România, alături de alte state europene, în acțiunea de susținere a celebrului teatru englez.

Din respect pentru textul lui Shakespeare, V.I. Popa s-a ferit de calcule regizorale, ceea ce ar fi dus la intervenții în text. Ajutat de scena turnantă, el a reușit să prezinte toate tablourile. La fiecare dintre tablouri s-a folosit un cadru fix prin intermediul căruia s-au dinamizat imaginile tridimensionale ale „poveștii” din piesa lui Shakespeare. Scenografia lui G. Löwendal, în concordanță cu regia prin mulțimea de „draperii”, estrade și siluete schițate, alături de muzica lui George Rossignon, sugestivă și melodică, a contribuit la atmosfera piesei. Vasile Lăzărescu, în Leonte, a redat „toate zbuciumările regelui torturat de gelozie”, iar Silvia Fulda, în Hermiona, s-a dovedit inegalabilă când a surprins „mândria exagerată a unei regine.”¹³

Programat pentru 25 decembrie 1928 să fie reprezentat în condiții de sală (după ce proiectul inițial, cel de teatru în aer liber din aprilie 1928, a căzut din cauza timpului nefavorabil), spectacolul **Jedermann** (Oricine) de Hugo von Hoffmannsthal, dir. de scenă V.I. Popa, va fi amânat a doua oară. Pe masa de lucru a lui V.I. Popa, directorul de teatru, se aflau schițele și decupajele spectacolului

Jedermann ce aștepta să vadă luminile scenei, iar în sufletul lui V.I. Popa, directorul de scenă, colcăia mahnirea unei neîmpliniri artistice, atenuate de speranța victoriei. Dar ceva, din afară, recidiva această mahnire.

Având vocația scenei, în sensul elaborării actului artistic drept un lucru bine făcut și o cunoaștere în totalitate a universului teatral pe care-l străbătea cu precizia și iuteala meteorică, V.I. Popa era o voce singulară în regia românească interbelică. Așa se explică dexteritatea cu care monta, de la o săptămâna la alta, specii dramatice total diferite, fără a contamina un spectacol de altul, ci individualizându-l prin amestecul „părților dramatice” găsite particular și persuasiv în celelalte arte. Victor Ion Popa a placat spectacolele sale de la Teatrul Național din Cernăuți (1926-1929) și apoi de la Teatrul „Maria Ventura” din București (1929-1951) cu două embleme artistice esențiale: monumentalitatea și pitorescul.

Note

¹ Mircea Ștefănescu, „Victor Ion Popa” (o pagină de regie), în: „Vremea”, I, nr.9, 19 apr. 1928, p.3;

² Idem.

³ În: „Glusul Bucovinei”, XI, nr.2731, 5 august 1928, p.3;

⁴ Al. Varvara, „De vorbă cu V. I. Popa, directorul Teatrului Național din Cernăuți”, în: „Rampa”, XIII, nr.3202, 24 septembrie 1928, p.3;

⁵ Idem

⁶ Idem

⁷ Alex. Filimon, „Deschiderea stagiunii la Teatrul Național din Cernăuți”, în: „Rampa”, XIII, nr. 3230, 27 octombrie 1928, p.4;

⁸ În: „Glusul Bucovinei”, XI, nr. 2794, 24 octombrie 1928, p.2;

⁹ Mircea Ștefănescu, art. cit. în loc cit.;

¹⁰ În: „Glusul Bucovinei”, XI, nr. 2812, 16 noiembrie 1928, p.2;

¹¹ Al. Varvara, „Premierele Teatrului Național din Cernăuți: Liliom” de Fr. Molnar în: „Rampa”, XIII, nr.3256, 26 noiembrie 1928, p. 4.

¹² În: „Glusul Bucovinei”, XI, nr.2836, 16 decembrie 1928, p.2

¹³ Al. Varvara, „Premierele Teatrului Național din Cernăuți: Poveste de iarnă” de W. Shakespeare, în: „Rampa” nr. 3280, 29 decembrie 1928, p.3.

Maica Domnului adorată